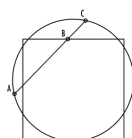

1001 DZIAŁAŃ NA RZECZ DIALOGU
www.1001dzialan.pl
www.1001actions.org

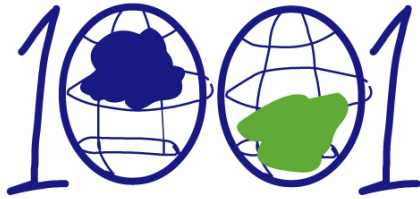
**KAMPANIA „1001 DZIAŁAŃ NA RZECZ DIALOGU”
MIĘDZYNARODOWE CENTRUM KULTURY W KRAKOWIE
POLSKA**

SPRAWOZDANIE

**MIĘDZYNARODOWE
CENTRUM
KULTURY
INTERNATIONAL
CULTURAL
CENTRE**

1001 DZIAŁAŃ NA RZECZ DIALOGU
www.1001dzialan.pl
www.1001actions.org

Kampania „1001 działań na rzecz dialogu”

Międzynarodowe Centrum Kultury

Sprawozdanie

Euro-Śródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh

Euro-Śródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lindh powołana do życia przez państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz 10 państw tzw. Partnerstwa Euro-Śródziemnomorskiego (państwa Bliskiego Wschodu i Północnej Afryki), stawia sobie za cel promocję dialogu międzykulturowego i celów Procesu Barcelońskiego poprzez wymianę kulturalną, intelektualną i społeczną. Ponadto, celem Fundacji jest promocja wiedzy i wzajemnego szacunku pomiędzy przedstawicielami kultury Basenu Morza Śródziemnego.

Rok 2008 decyzją ministrów kultury Unii Europejskiej został ustanowiony Europejskim Rokiem Dialogu Międzykulturowego. Stało się to niepowtarzalną okazją, aby Fundacja im. A. Lindh, której podstawowym celem jest promocja dialogu międzykulturowego, zrealizowała duże i znaczące przedsięwzięcie, którym była kampania „1001 działań na rzecz dialogu”. Korzystając ze specyficznej struktury Fundacji (sieć sieci) kampania zmobilizowała ludzi i instytucje pod jednym wspólnym hasłem promocji dialogu. Aby zwiększyć oddziaływanie kampanii postanowiono skumulować większość działań w 37 państwach należących do Fundacji w maju 2008. Naczelną ideą tego wydarzenia było głębokie przekonanie, że jedynie działając wspólnie na rzecz jednego celu - dialogu między kulturami, ludźmi, krajami – pojawia się szansa na prawdziwe zmiany.

Kampania „1001 działań na rzecz dialogu” w Polsce

Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, desygnowane na koordynatora polskiej sieci Fundacji im. A. Lindh przez Ministerstwo Kultury i Ministerstwo Spraw Zagranicznych, podjęło się w ramach kampanii koordynacji części promocji wydarzeń realizowanych przez członków sieci (wspólna konferencja prasowa, strona internetowa, plakat) oraz stworzenia własnych projektów promujących dialog i wzajemne zrozumienie, których celem była walka ze stereotypami, przesądami, przeciwdziałanie wykluczeniu (zwłaszcza w kontekście mniejszości etnicznych i religijnych) oraz edukacja kulturalna.

Dzięki różnorodności wydarzeń proponowanych przez MCK (debaty, warsztaty, filmy) idee projektu dotarły do szerokiej i zróżnicowanej grupy odbiorców. Część wydarzeń zaplanowana została przede wszystkim dla młodzieży (warsztaty teatralne, spotkania dotyczące różnorodności religijnej), inne zaś skierowane były do ogółu społeczeństwa. Wykorzystując różne środki i narzędzia projekt przekazywał ideę dialogu międzykulturowego różnym grupom docelowym.

Szczególny nacisk położono na zaangażowanie w dyskusję ludzi młodych i poszerzenie ich wrażliwości i świadomości społecznej na temat bieżących konfliktów kulturowych zarówno w Polsce jak i poza jej granicami. Wydarzenia realizowane w ramach kampanii miały nie tylko zwiększyć kulturowe kompetencje uczestników, ale także znaleźć odbicie w praktyce poprzez uczestnictwo w programie warsztatów i spotkań w trakcie projektu. Ponadto, celem kampanii było pokazanie roli kultury w budowaniu mostów pomiędzy zróżnicowanymi grupami społecznymi/religijnymi/etnicznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań skierowanych do młodzieży. Polska w swej historii szczyła się realizowaną ideą wielokulturowości. Projekt przypominał te tradycje; pokazywał wpływy innych kultur na polską codzienność oraz sposób w jaki manifestuje się ich obecność we współczesnej kulturze.

Oprócz projektów realizowanych przez MCK w polskiej edycji kampanii wzięło udział 20 instytucji należących do sieci i jej partnerów. Realizowane było 29 projektów w 39 miastach, z których 14 otrzymało wsparcie finansowe ze strony Fundacji w postaci mikrogranów. Ostatnie projekty zakończą się w październiku br.

Działania planowane przez MCK w ramach kampanii:

1. Sztuka na rzecz dialogu. Debata.
2. Filmy na rzecz dialogu. Przegląd.
3. Kairos. Młodzi polscy artyści.
4. Teatr na rzecz dialogu. „Zrozum mnie”. Warsztaty.
5. Religie na rzecz dialogu. „Poznaj mnie”. Spotkania.
6. Artysta na rzecz dialogu. Spotkanie.
7. Polska na rzecz dialogu. Debata.

SZTUKA NA RZECZ DIALOGU– DEBATA

Termin i miejsce wydarzenia:

7 maja

Siedziba Międzynarodowego Centrum Kultury, Rynek Główny 25, Kraków
godz. 14. 00 – 18.00

Uczestnicy:

- Marianne Cosserat – Cross Border Project
- Paolo dall'Oglio - klasztor Deir Mar Musa Al Habachi
- Jan Willems – Theatre Day Production
- Prof. Avishai Ehrlich - University of Tel Aviv
- Roman Frister - "Polityka"

Ponad to w spotkaniu wzięła udział publiczność w liczbie **70 gości** – studenci, przedstawiciele świata akademickiego, animatorzy kultury, dziennikarze

Opis wydarzenia:

Głównym celem realizowanego wydarzenia było zapoznanie polskiej odbiorcy z artystami, praktykami oraz działaczami na rzecz pokojowego współistnienia ludzi reprezentujących różne kultury i wyznania. Międzynarodowa debata nt. roli kultury i sztuki w budowaniu pokoju w regionie Bliskiego Wschodu stworzyła wyjątkową i niepowtarzalną okazję, by jej uczestnicy opowiedzieli o wyzwaniach, jakie stoją na drodze ich działalności, jak również przedstawili problemy, z którymi mieszkańcy Bliskiego Wschodu stykają się na co dzień.

Świadomość przeciętnej odbiorcy mediów masowych w Polsce zdominowana jest przez obrazy nieustannego konfliktu i wojny w rejonie Bliskiego Wschodu. Jednakże działalność pojedynczych osób i instytucji na rzecz dialogu obfituje w wiele udanych projektów, które zbliżają przedstawicieli świata żydowskiego, chrześcijańskiego i muzułmańskiego. Właśnie te działania stanowiły punkt wyjścia do dyskusji nad rolą kultury w przewyżnianiu uprzedzeń na tle społecznym, religijnym i narodowościowym. Celem debaty było przedstawienie polskiej opinii publicznej postaci aktywnie działających na rzecz dialogu poprzez realizację projektów dotyczących szeroko pojmowanej kultury.

Spotkanie składało się z dwóch części. Pierwszą część rozpoczął prof. Avishai Ehrlich, który wprowadził uczestników debaty nie tylko w historyczne źródła konfliktów na Bliskim Wschodzie ale zaprezentował także próby podejmowania dialogu w regionie oraz szanse na ustabilizowanie stosunków izraelsko-arabskich. Prof. Ehrlich spróbował także umieścić konflikt izraelsko-palestyński w szerszym kontekście i we wzruszającym wystąpieniu (nawiązującym także do jego własnej biografii i przedwojennych polskich korzeni) ukazał uniwersalny charakter doświadczenia bliskowschodniego. Po wprowadzeniu do problematyki konfliktu bliskowschodniego, dokonany przez tego wybitnego izraelskiego socjologa, szczegółowo omówione zostały przykłady działań i projektów realizowanych na Bliskim Wschodzie, w których działania artystyczne i kulturalne stały się narzędziem budowania pokoju.

Ojciec Paolo dall'Oglio z syryjskiego klasztoru Deir Mar Musa Al.-Habachi opowiedział o roli klasztoru Deir Mar Musa w zrozumieniu wielo-religijnego kontekstu regionu. W swoim wystąpieniu podjął także próbę przedstawienia dialogu międzywyznaniowego w regionie oraz roli materialnego dziedzictwa kulturowego/obiektów zabytkowych jako miejsca pokojowego współistnienia ludzi różnych wyznań i pochodzenia. Mariane Cosserat, kurator projektu Cross Border Art Project podjęła się próby prezentacji projektu i doświadczeń artystycznych miesięcznej podróży po Libanie, Izraelu i Gazie. Jej wystąpienie miało na celu znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy działania artystyczne mogą służyć pomocą w radzeniu sobie z doświadczeniami i pamięcią o wojnie i konflikcie. Kulminacją pierwszej części spotkania była opowieść Jana Willemsa, dyrektora Theatre Day Productions z Autonomii Palestyńskiej. Prezentacja dwunastoletniej działalności teatru Theatre Day Production w Hebronie i Gazie z udziałem wolontariuszy i pracowników palestyńskich, stanowiła najlepszy przykład projektu głęboko zakorzonego w lokalnej społeczności palestyńskiej i dowodem na to, jak kultura pomaga przezwycięzać traumę bycia ofiarą bez tworzenia dodatkowych sytuacji konfliktowych. Zdaniem Jana Willemsa nie można tworzyć teatru jeśli postrzega się siebie jako ofiarę. Zdaniem Willemsa działania teatralne stanowią realną próbę wyjścia z roli ofiary, gdyż poprzez grę młodzi aktorzy (głównie dzieci i kobiety) tracą poczucie krzywdy. Wyzwaniem jednak staje się utrzymanie pozytywnego nastawienia po zejściu ze sceny.

Druga część spotkania składała się z debaty zaproszonych gości, którzy wspólnie z prowadzącym spotkanie red. Romanem Fristerem z tygodnika „Polityka”, próbowali wyciągnąć szersze wnioski i odpowiedzieć na pytanie, czy w sytuacji konfliktu sztuka może przyczynić się do pokonywania barier, uprzedzeń i wrogości. W czasie spotkania podejmowane były także inne zagadnienia. Profesor Ehrlich, jako specjalista od socjologii konfliktów, próbował wysnuć wnioski ogólne dotyczące zastosowania podobnych rozwiązań w innych rejonach. Mariane Cosserat podjęła zagadnienie roli osób spoza regionu i ich aktywności w promowaniu (i powoływaniu do życia) transgranicznych działań kulturalnych. Jan Willems z kolei zastanawiał się nad tym, jak takie działania są

odbierane przez społeczności lokalne i czy istnieje wola do aktywnej partycypacji w projektach trans-granicznych, - kulturowych, -narodowych, -religijnych. Druga część spotkania to także żywiłowa wymiana doświadczeń z publicznością, która niezwykle żywo reagowała na wypowiedzi uczestników. To co warto podkreślić to duży ładunek pesymizmu pojawiający się w wypowiedziach wszystkich zaproszonych stron i świadomość tego, że bez zmian politycznych i woli liderów bliskowschodnich do pokojowego rozwiązania konfliktu wszystkie działania na polu kultury muszą zakończyć się fiaskiem.

Zaproszeni eksperci i ich projekty:

Avishai Ehrlich

Avishai Ehrlich jest profesorem socjologii politycznej specjalizującym się w konfliktach w podzielonych państwach: Północnej Irlandii, Kaszmirze, Izraelu – Palestynie, Cyprze. Profesor Ehrlich urodził się w Tel-Awiwie; jego matka pochodzi z Częstochowy i wyemigrowała do Palestyny w roku 1936. Profesor Ehrlich studiował na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie oraz w Londyńskiej Szkole Ekonomii. Profesor prowadził wykłady na tej uczelni, a także na Uniwersytecie Middlesex w Londynie, na Uniwersytecie York w Toronto oraz na Uniwersytecie w Tel-Awiwie. Profesor Ehrlich jest starszym pracownikiem naukowym w Institut für Friedensforschung und Sicherheitspolitik na Uniwersytecie w Hamburgu oraz Austriackim Instytucie Spraw Międzynarodowych w Wiedniu. W tym roku profesor będzie prowadził wykłady na Uniwersytecie w Nikozji na Cyprze.

Paolo dall'Oglio

Paolo dall'Oglio od połowy lat 80-tych zajmuje się odbudową klasztoru Deir Mar Musa el-Habaschi i wprowadza do niego na nowo życie, organizując w nim letnie obozy pracy i modlitwy dla młodzieży z krajów Bliskiego Wschodu i Europy. Wspólnota monastyczna założona przez dall'Oglio poświęca się życiu kontemplacyjnemu w otoczeniu łączącym chrześcijaństwo orientalne i islam arabski. W klasztorze pracują tak chrześcijanie jak i muzułmanie, wspólnie zajmując się pracą rolniczą i na rzecz środowiska naturalnego jak również organizacją wydarzeń i spotkań międzykulturowych i międzyreligijnych. Podstawową zasadą wyznawaną przez mieszkańców jest gościnność wobec WSZYSTKICH, którzy odwiedzają to miejsce. Hasło wspólnoty to harmonijne współistnienie islamu i chrześcijaństwa. Wspólnota organizuje ponad to doroczne seminaria poświęcone dialogowi islamsko-chrześcijańskiemu oraz pośredniczy w publikacji prac w języku arabskim.

Mariane Cosserat

Mariane Cosserat jest absolwentką zarządzania kulturą (Uniwersytet Paris VIII w Saint-Denis, Francja) oraz nauk politycznych (Uniwersytet Otwarty, Bruksela).

W przeciągu 15 lat obok wystaw i pokazów Mariane Cosserat zarządzała centrum artystycznym Bains::Connective w Brukseli, koordynowała, prowadziła badania, organizowała, oceniała oraz monitorowała międzynarodowe projekty dla różnorodnych europejskich organizacji kulturalnych

(Pearle*, European Theatre Convention, ENCC, IETM, ...), stworzyła grupę artystyczną !Voilà opracowującą projekty artystyczne na terenie całej Europy, organizującą szkolenia dla osób zawodowo związanych ze sztuką na tematy dotyczące europejskiej polityki kulturalnej oraz udzielającą wsparcia transeuropejskim projektom artystycznym. Mariane Cosserat jest pomysłodawczynią 4x4 – wielodyscyplinarnego wędrownego festiwalu artystycznego, nad którym sprawowała nadzór oraz zorganizowała dwie edycje w Belgii oraz dwie edycje w Norwegii; jako ekspert w nawiązywaniu kontaktów zawodowych, europejskich kwestiach polityki kulturalnej oraz w zarządzaniu ponadnarodowymi projektami artystycznymi, Mariane Cosserat prowadzi wykłady na konferencjach oraz bierze udział w szkoleniach zawodowych a także przewodniczy różnorodnym zespołom roboczym.

Cross Border Arts Project. W każdym kraju czterech artystów (Florence Aigner – sztuki audiowizualne, Said Ait El Noumen – muzyka i taniec, Isa Andreu – sztuki wizualne, Secie Yaylali – sztuki wizualne) wraz z lokalnymi artystami zorganizowało warsztaty dla młodzieży i lokalnych społeczności dotkniętych przez działania wojenne w danym regionie. Rezultaty warsztatów opisują wystawy realizowane w danym miejscu. Całość efektów projektu prezentuje międzynarodowa wystawa „Cross Order Arts Among Wounds War”. Jednym z celów projektu jest stworzenie żywej przestrzeni wystawienniczej, środowiska gdzie spotykają się instalacje i spektakle realizowane przez artystów. Publiczność zaś jest nie tylko niemy widzem procesu twórczego ale zostaje zaproszona do aktywnego udziału dzięki użyciu instalacji audiowideo. Wystawa nie ma być ujednoczoną wizją konfliktu ale raczej nieść wyraźne przesłanie dialogu międzykulturowego poprzez podkreślenie wspólnych ale i różnych charakterystyk danych społeczności. Główne pytania projektu: brak dialogu/wrogi dialog – co jest przyczyną konfliktu? Segregacja i gettoizacja: zarządzanie przestrzenią publiczną tworzące problem marginalizacji, opresji, dyskryminacji. In/out – obywatelstwo „drugiej strefy”: model współistnienia ludzi dzielących to samo terytorium ale posiadających różne prawa i status.

Jan Willems

Jan Willems jest absolwentem wiedzy o teatrze oraz socjologii na Uniwersytecie w Nijmegen. Przez wiele lat pracował jako dyrektor teatralny oraz aktor specjalizując się w teatrze dla młodych ludzi. W roku 1995 znalazł się w grupie osób, które założyły JJ Theatre Days, fundację mającą na celu inicjowanie projektów teatralnych i dramatycznych w krajach rozwijających się lub z udziałem tych krajów. Razem ze swoją żoną a w przededniu zawarcia Porozumienia z Oslo stworzył młodzieżowy program teatralny, który później przekształcił się Theatre Day Productions (TDP).

Pracując w ubogich oraz zaniedbanych regionach Strefy Gazy oraz na Zachodnim Brzegu Jordanu, Willems szkoli aktorów oraz nauczycieli wykorzystując 3-letni program zajęć własnego autorstwa. Program ten obejmuje także drażliwą kwestię wprowadzenia kobiet do zawodowego świata teatru oraz sztuki w tych regionach.

TDP – w chwili obecnej mogące poszczycić się dwunastoletnią historią – posiada zespoły złożone z aktorów (kobiet i mężczyzn) oraz nauczycieli aktorstwa w Strefie Gazy oraz na niektórych obszarach Zachodniego Brzegu Jordanu. Dwa teatry dla młodzieży (jeden w Gazie, drugi w Hebronie) corocznie goszczą 35,000 dzieci i nauczycieli. Następną misją Willemsa to współpraca z uniwersytetami palestyńskimi oraz instytucjami międzynarodowymi w celu opracowania podyplomowego kursu teatralnego dla nauczycieli szkolnych w Palestynie.

Podsumowanie:

Spotkanie było pierwszą w Polsce próbą zaprezentowania dorobku i działalności osób zaangażowanych w działalność kulturalną w zapalnych miejscach Bliskiego Wschodu. Reakcje publiczności i żywiołowa atmosfera podczas spotkania udowodniły, że spotkania o charakterze edukacyjnym informujące w sposób niezapośredniczony o doświadczeniu życia i pracy w regionach obfitujących w konflikty zbrojne są niezwykle potrzebne. Jednocześnie spotkanie obnażyło głód wiedzy o tamtej części świata i niedoinformowanie o codziennych problemach mieszkańców regionu.

TEATR NA RZECZ DIALOGU. WARSZTATY TEATRALNE „ZROZUM MNIE”

Termin i miejsce wydarzenia:

10-11 maja, 17-18 maja 2008
piwnice MCK

Uczestnicy:

Młodzież gimnazjalna i licealna z Krakowa; 9 osób posiadających już doświadczenie aktorskie z kółka teatralnego działającego w Młodzieżowym Domu Kultury przy Al. 29-listopada w Krakowie, 7 osób chętnych do udziału w projekcie, bez doświadczenia aktorskiego, w drugiej części warsztatów (17-18 maja) 6 gości z północno-wschodniej Polski (Supraśl, Białystok, Kruszyniany) – Tatarzy Polscy (wyznawcy islamu) i młodzież prawosławna

Realizatorzy projektu:

- MCK – organizator warsztatów – odpowiedzialny za prawidłową realizację projektu ze strony organizacyjnej i merytorycznej.
- Paweł Szumiec – reżyser – odpowiedzialny za pracę z młodzieżą podczas warsztatów teatralnych
- Paweł Buszewicz – asystent reżysera – odpowiedzialny za pracę z grupą pracującą w osobnej sali.

OPIS

Podczas dwóch weekendów majowych młodzież pracowała pod opieką dwóch reżyserów, najpierw omawiając zagadnienia związane z szeroko rozumianą tolerancją, a potem przenosząc omawiane sytuacje na język sceniczny. Improwizacje i scenki teatralne miały za założenia naśladować sytuacje życiowe. Uczestnikami była młodzież gimnazjalna i licealna z Krakowa, jak i zaproszeni goście: wyznawcy prawosławia i islamu, którzy przyjechali z północno - wschodniej Polski.

Celem warsztatów było przede wszystkim promowanie wśród młodzieży postawy otwartości wobec przedstawicieli innych kultur lub wyznań religijnych. Ważne było uwrażliwienie młodych ludzi na tematykę tolerancji, pokazanie za pomocą języka teatru, że ktoś, kto wydaje się „inny” w jednym środowisku czy sytuacji, jest „swoją” gdzie indziej, że role te się ciągle zmieniają. Było to więc cenne doświadczenie nie tylko dla uczestników warsztatów, ale także dla gości projektu – młodzieży z Podlasia, która miała szansę zanalizować argumenty używane wobec siebie jako „innych”, to pomoże im w przyszłości lepiej radzić sobie w podobnych sytuacjach w życiu codziennym.

Uczestnicy dzielili się swoimi doświadczeniami i obserwacjami dotyczącymi tolerancji, a potem wspólnie je omawiali. Na tej podstawie napisali samodzielnie kilka scenek, których

inspiracją były zdarzenia z życia codziennego. Język teatru użyty został jako ŚRODEK a nie cel.

PRZEBIEG WARSZTATÓW:

Na początku warsztatu reżyser zaproponował zapoznanie się grupy. Nastąpiło to poprzez opowiadanie o swoich pasjach, przedstawieniu opinii na temat ostatnio oglądanej sztuki teatralnej czy filmu. Dyskusja przeszła następnie w luźną rozmowę na temat tolerancji w środowisku najbliższym młodzieży, na przykład w szkole, w domu. Uczestnicy opowiadali, dlaczego poczuli się odrzuceni przez grupę i jakie uczucia towarzyszyły temu z obu stron: odrzuconego i odrzucających. Najczęstszymi wymienianymi powodami były: sam fakt bycia „nowym” w jakimś środowisku (np. gdy ktoś nie zna nikogo w klasie, na obozie itp.) i „inny gust” widoczny w sposobie ubierania się, słuchania muzyki, jakiegokolwiek odstępstwo od grupy, która przewodzi.

Reżyser korzystając z przedstawionych wcześniej przykładów, pokazał jakimi środkami aktorskimi można wyrazić wrogość (np. „mowa ciała”). Zaproponował, aby każdy z uczestników opisał w formie krótkiego dialogu sytuację konfliktową lub pokazującą brak tolerancji. Scenki miały być jak najbliższe życiu codziennemu.

Młodzież została podzielona na dwie grupy, każdy uczestnik wybrał z wcześniejszej rozmowy sceny do improwizacji. Z jedną z grup pracował reżyser, z drugą asystent. Praca odbywała się w dwóch salach, tak, aby efekty pracy pierwszej grupy były zaskoczeniem dla drugiej. Każdy z uczestników miał za zadanie ułożyć dialog używając potocznego języka, następnie z pomocą reżysera przełożyć go na język teatru. Uczestnicy zaaranżowali krótkie etiudy teatralne na temat wszelkiego rodzaju nietolerancji z własnego doświadczenia, ze szkoły, z domu, ze środowiska, w którym się obracają. Reżyser namawiał żeby „aktorzy” wczuli się w sytuację „innego”, skorzystali z własnych uczuć towarzyszących im w podobnych życiowych sytuacjach (wymienianych na wstępie zajęć). Każdy uczestnik miał za zadanie wybrać postać, z którą się identyfikuje (lub ją sobie dobrze wyobraża), następnie podczas scenki „na żywo” reagować na argumenty lub zachowanie innych postaci, biorących udział w scenie. Na zakończenie pierwszej części warsztatów scenki zostały połączone w jeden spektakl.

W drugiej części warsztatów uczestniczyli Tatarzy Polscy i młodzież prawosławna z północno-wschodniej Polski (Supraśl, Białystok, Kruszyniany), razem z grupą tworzyli kolejne scenki dotyczące dialogu/ wykluczenia. Z powodu braku doświadczenia teatralnego scenki miały charakter bardzo roboczy.

Efektem finalnym był spektakl „premierowy”, udokumentowany zdjęciami i nagraniem filmowym.

Uczestnicy warsztatów zaprosili na premierę swoich znajomych i rówieśników. Zaproszenie do obejrzenia spektaklu pojawiło się także w dwóch artykułach prasowych. Premierę spektaklu obejrzało ok. 25 osób.

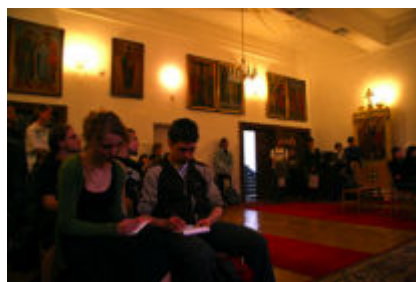
Podsumowanie

Proponowana metoda parateatralnej nauki podstaw tolerancji ma charakter nowatorski. Zamierzeniem organizatorów było wypracowanie modelu pracy z młodzieżą, który poprzez zabawę w teatr wychowywałby młodych ludzi otwartych na dialog międzykulturowy. Długofalowym efektem projektu są materiały edukacyjne dostępne na stronie internetowej, które będą mogły być wykorzystane przez nauczycieli w trakcie lekcji („mini-platforma

edukacyjna”). Są to materiały filmowe nagrane podczas warsztatów teatralnych oraz teksty scenek teatralnych napisane przez uczestników spotkań.

RELIGIE NA RZECZ DIALOGU. WARSZTATY RELIGIJNE – POZNAJ MNIE

Terminy i miejsca spotkań:

11 kwietnia

Temat: Wprowadzenie w zagadnienia religioznawstwa. Prawosławie

miejsce: sala konferencyjna MCK, **prowadzenie:** Bogusław Tondera

miejsce: Prawosławna Parafia pod wezwaniem Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie, ul. Szpitalna, **prowadzenie:** ks. Jarosław Antosiuk

18 kwietnia

Temat: Grekokatolicyzm

Miejsce: Cerkiew Grekokatolicka pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego w Krakowie, ul. Wiślna

Prowadzenie: ks. Piotr Pawliszcze, Bogusław Tondera

25 kwietnia

Temat: Ewangelicyzm

Miejsce: parafia Ewangelicko – Augsburska w Krakowie, ul. Grodzka

Prowadzenie: Agnieszka Godfrejow – Tarnogórska, Bogusław Tondera

9 maja

temat: Judaizm

Miejsce: Stara Synagoga, Oddział Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, ul. Szeroka

Prowadzenie: Maria Weymayr – Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

16 maja

Temat: Islam

Miejsce: sala konferencyjna MCK

Prowadzenie: Tomasz Stefaniuk – Zakład Historii Filozofii Nowożytnej, Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie oraz Dżanneta Bogdanowicz - przedstawicielka Tatarów Polskich, gospodarstwo agroturystyczne w

Kruszyniech.

Uczestnicy:

30-osobowa grupa młodzieży z Liceum Ogólnokształcącego im. St. Wyspiańskiego z Krakowa, głównie z klas dziennikarskich. Nabór został dokonany w sposób zamknięty. Wybranie zostało liceum, w którym co roku tworzona jest klasa z rozszerzonym programem języka polskiego i Wiedzy o Społeczeństwie. Zapisuje się do niej zdolna młodzież, planująca związać swoją zawodową przyszłość z dziennikarstwem. Organizatorzy wyszli z założenia, że program pilotażowy najlepiej jest przeprowadzić na grupie, której z racji wybranego zawodu niezbędna będzie szeroka wiedza na temat mniejszości religijnych w Polsce. W ostatnich zajęciach z islamu wzięła też udział 7-osobowa grupa z północno-wschodniej Polski, wyznawcy islamu i prawosławia.

OPIS:

Myślą przewodnią warsztatów religijnych organizowanych podczas Kampanii „1001 działań na rzecz dialogu”, realizowanych w Polsce przez Międzynarodowe Centrum Kultury była walka ze stereotypami, przesadami, przeciwdziałanie wykluczeniu (zwłaszcza w kontekście mniejszości etnicznych i religijnych). Szczególny nacisk położony został na zaangażowanie w dyskusję ludzi młodych i poszerzenie ich wrażliwości i świadomości społecznej na temat bieżących konfliktów kulturowych zarówno w Polsce jak i poza jej granicami. Wydarzenia realizowane w ramach kampanii miały nie tylko zwiększyć kulturowe kompetencje uczestników, ale także znaleźć odbicie w praktyce poprzez uczestnictwo w programie warsztatów i spotkań w trakcie projektu. Ponadto, celem kampanii było pokazanie roli kultury w budowaniu mostów pomiędzy zróżnicowanymi grupami społecznymi/religijnymi/etnicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem działań skierowanych do młodzieży, przypomnienia historii Polski i idei wielokulturowości. Podczas warsztatów przypomniano te tradycje; pokazano wpływy innych kultur na polską codzienność oraz sposób w jaki manifestuje się ich obecność we współczesnej kulturze.

Warsztaty poświęcone były różnorodności religijnej i kulturowej we współczesnej Polsce, miały na celu przybliżenie mniejszości religijnych w Polsce, a zwłaszcza w najbliższej okolicy. stąd wizyty w miejscach kultu wokół Rynku Głównego oraz na Kazimierzu. Zachęciło to młodzież do zwiedzania świątyń, będących przecież nie tylko czynnymi miejscami kultu, ale stanowiących ważną część kultury miasta. Zajęcia dotyczyły kolejno prawosławia, grekokatolicyzmu, protestantyzmu, judaizmu i islamu.

Wykłady prowadzone były w formie interaktywnej, zachęcającej uczestników do zadawania pytań i do dyskusji.

Spotkania te miały charakter pilotażowy, mające wytworzyć długofalową formę edukacji młodzieży w zakresie różnorodności kulturowej, etnicznej i religijnej, której celem będzie podniesienie ich kompetencji kulturalnych, zwalczanie uprzedzeń, stereotypów i ksenofobii.

Opiekunem grupy podczas całego projektu był Bogusław Tondera – religioznawca, nauczyciel gimnazjalny i licealny. Przygotował on większość materiałów na zajęcia, stanowiących zebranie najważniejszych zagadnień, dotyczących każdej religii. Dzięki temu każdy uczestnik otrzymał materiały pomocnicze – skrypt opisujący najważniejsze zagadnienia, definicję i historię poszczególnych religii.

Materiały z wykładów zostały uzupełnione przez mini-platformę edukacyjną, proponującą warsztaty religioznawcze i teatralne jako materiał do wykorzystania w szkołach, w domach kultury itp.

Spotkania te miały **charakter pilotażowy**. Ich celem był wybór najlepszej formy długofalowej edukacji młodzieży w zakresie różnorodności kulturowej, etnicznej i religijnej. Warsztaty były prowadzone w różny sposób, a badanie po ich zakończeniu miało wykazać, która forma najbardziej odpowiada młodym ludziom. Wykładowcami były więc zarówno duchowni, jak i młode osoby, przedstawiciele danego wyznania lub grupy etnicznej, wykładowcy akademicki, pasjonaci tematu czy osoby zawodowo zajmujące się grupami turystycznymi. Na zakończenie ostatnich zajęć przeprowadzono wśród młodzieży anonimową, dobrowolną ankietę ewaluacyjną, służącą do oceny zajęć oraz jako podstawa do wyciągnięcia wniosków przy tworzeniu kolejnych serii warsztatów.

Podsumowanie

Bardzo czynny udział młodzieży w warsztatach pokazuje, że projekt był potrzebny i spełnił oczekiwania organizatorów. Świadczy to o wysokim zapotrzebowaniu na wykłady religioznawcze wśród młodzieży licealnej, będącej już u progu dorosłego życia. Młodzi ludzie bardzo cenili sobie możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami innych religii, kultur. Warto podkreślić, że zachowywali się zawsze z szacunkiem, ani razu nie zdarzyła się sytuacja wymagająca interwencji, pouczenia, zwrócenia uwagi itp. Widoczne też było coraz lepsze przygotowanie młodzieży do kolejnych zajęć, o ile na początku padały proste, podstawowe pytania, to później widać było, że młodzież dokształcała się i przygotowała na zajęcia, chociaż nikt przecież tego od nich nie wymagał. Wynika to raczej z ich chęci jak najlepszego wykorzystania czasu na zajęciach, a więc zadawania pytań, na które nie jest już tak łatwo znaleźć odpowiedzi w książkach czy w internecie. Dzięki takiej postawie na warsztatach wytworzyła się atmosfera prawie partnerska, a dyskusja dotyczyła bardzo ważnych kwestii. Dr Tomasz Stefaniuk, który prowadził ostatnie zajęcia z islamu, podkreślił, że nie spodziewał się, że zajęcia osiągną tak wysoki poziom, był pod wrażeniem wiedzy i umiejętności prowadzenia dialogu przez grupę nastolatków.

Młodzieży odpowiadała także rola ich przewodnika, który był obecny podczas każdego zajęcia. Po zakończeniu warsztatów został on przez nich zaproszony do szkoły. Licealiści poprosili go, aby opowiedział zebranej w sali gimnastycznej młodzieży o podstawowych zagadnieniach z warsztatów. Ta inicjatywa najlepiej pokazuje zaangażowanie młodych, a także potrzebę organizacji podobnych projektów w przyszłości.

FILMY NA RZECZ DIALOGU – PRZEGLĄD FILMÓW

Terminy i miejsca wydarzeń:

- **Wieczór palestyński**, 18 maja, godz. 21:00 Klubokawiarnia Mleczarnia
Oczekiwanie (Attente), reżyseria: Rashid Masharawi
- **Wieczór euro-śródziemnomorski**, 19 maja, godz. 20:00, Kino 18
Pan Ibrahim i kwiaty Koranu (Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran), reżyseria: François Dupeyron
- **Wieczór tunezyjski**, 20 maja, godz. 20:00, Kino 18
Czerwony jedwab (Satin Rouge), reżyseria: Raja Amari
- **Wieczór izraelski**, 26 maja, godz. 21:00, Klubokawiarnia Mleczarnia
Bańka mydlana (The Bubble), reżyseria: Eytan Fox

Klubokawiarnia Mleczarnia
Ul. Meiselsa 20
Kraków

Kino 18
Ul. Floriańska 18, II piętro
Kraków

Uczestnicy:

Klubokawiarnia Mleczarnia posiada 140 miejsc siedzących, natomiast Kino 18 70. Ze względu na olbrzymie zainteresowanie wydarzeniem organizatorzy zapewnili dodatkowe miejsca zarówno w kinie jak i w plenerze. Ogólną liczbę widzów, którzy wzięli udział w przeglądzie filmów organizatorzy szacują na **600 osób**.

Opis wydarzenia:

Głównym celem realizowanego wydarzenia było zapoznanie polskiego odbiorcy z różnorodnymi filmami z obszaru śródziemnomorskiego w formule, która nigdy wcześniej nie była prezentowana w naszym kraju (kinematografia poszczególnych krajów EuroMedu była tematem kilku retrospektyw natomiast po raz pierwszy dokonano przeglądu filmów z uwzględnieniem całości obszaru geograficznego). Wybrane do przeglądu filmy odzwierciedlały różnorodność kulturową obszaru śródziemnomorskiego; skupiając się przede wszystkim na kwestiach egzystencjalnych mieszkańców regionu w obliczu życiowych wyzwań. Kryterium warunkującym wybór poszczególnych obrazów było ich zaangażowanie w tematykę dialogu oraz – poprzez warstwę estetyczną i tematyczną – promocja otwartości i tolerancji. Stąd priorytetowe miejsce w przeglądzie otrzymały kinematografie, w których dialog między przedstawicielami różnych kultur jest szczególnie potrzebny.

Prezentacja filmów podzielona została na cztery części. Pierwszy wieczór – Wieczór palestyński – skupił się na współczesnej sytuacji izraelsko-palestyńskiej – ukazał dwie strony konfliktu, zobrazował życie w obozach dla uchodźców w Syrii i Libanie. Drugi wieczór – Wieczór euro-śródziemnomorski – poświęcony był imigrantom muzułmańskim w Europie, którzy poszukują swojej tożsamości. Trzeci wieczór – Wieczór tunezyjski – pokazał sytuację kobiety prowadzącej podwójne życie. Czwarty wieczór – Wieczór izraelski – skupił się na historii rodzącej się miłości między Palestyńczykiem i Żydem na tle toczącego się konfliktu zbrojnego.

OPIS PREZENTOWANYCH FILMÓW:

"Oczekiwanie"

(„Attente”, dramat, Francja/Palestyna, 2005, 90')

reżyseria: Rashid Masharawi

scenariusz: Oscar Kronop, Rashi Masharawi

zdjęcia: Jacques Besse

muzyka: Ralph El Khoury, Elie Barbar

obsada: Youssef Baround, Mahmoud Massad, Areen Omari

„Oczekiwanie” to zarówno ostra polityczna satyra, jak również ciepła komedia, której humor docenili widzowie festiwalu na całym świecie. Film opowiada o syzyfowej trudnej próbie odbudowania palestyńskiego teatru narodowego. Po wnikliwej obserwacji okazuje się jednak, że film stanowi metaforę losów palestyńskiego narodu. Film pokazuje sytuację narodu palestyńskiego – narodu, który trwa w oczekiwaniu. Oczekiwaniu na powrót do domu, na wolne państwo, na spotkanie z bliskimi, na zjednoczenie swego narodu.

Film pokazywany był na międzynarodowych festiwalach m.in. w Toronto i Wenecji.

"Pan Ibrahim i kwiaty Koranu"

(„Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran”, dramat, Francja, 2003, 94')

reżyseria: François Dupeyron

scenariusz: Eric-Emmanuel Schmitt, François Dupeyron

zdjęcia: Rémy Chevrin

obsada: Omar Sharif, Pierre Boulanger, Anne Suarez, Gilbert Melki

Ekranizacja książki E.E. Schmitta opowiada historię przyjaźni Momo, małego żydowskiego chłopca, i Ibrahima, starego kupca-muzułmanina. Akcja filmu rozgrywa się w Paryżu w latach 60. ubiegłego wieku, jednak podróż, która odmienia bohaterów, przenosi widza do Stambułu. Jest to film o poszukiwaniu własnej tożsamości: o samotności i o wyborach, jakich możemy dokonać, i wreszcie o tym, że nie ma sytuacji bez wyjścia.

Obraz zdobył: Nagrodę publiczności na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Wenecji (2003), Nagrodę za najlepszą adaptację na Hessian Film Award, Cezara dla najlepszego aktora oraz Nagrodę dla najlepszego aktora na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Chicago.

"Czerwony jedwab"

(„Satin rouge”, musical, dramat, Francja/Tunezja, 2002, 100')

reżyseria: Raja Amari

scenariusz: Raja Amari

zdjęcia: Diene Baratier

muzyka: Nawfel El Manaa

obsada: Hiam Abbass, Hend El Fahem, Maher Kamoun, Monia Hichri

„Czerwony jedwab” to kontrowersyjny obraz metamorfozy tunezyjskiej gospodyni domowej w pełną seksapilu kabaretową tancerkę. Częściowo autobiograficzny film młodej tunezyjskiej reżyserki Raji Amari ukazuje niestereotypowy obraz wyemancypowanych kobiet północnej Afryki.

Film zdobył nagrody na festiwalach filmowych w Montrealu i Turynie. Jury z Seattle uznało go za najlepszy obraz początkującego reżysera w 2002 r.

„Bańka mydlana”

(„Buah, Ha-”, dramat, Izrael, 2007, 100')

reżyseria: Eytan Fox

scenariusz: Eytan Fox, Gal Uchovsky

obsada: Ohad Knoller, Yousef 'Joe' Sweid, Daniela Virtzer, Alon Friedman

Film najwybitniejszego i najbardziej znanego izraelskiego reżysera Eytana Focha ukazuje historię trudnej miłości Palestyńczyka i Żyda na tle konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Akcja filmu rozgrywa się głównie w Tel-Awivie, gdzie przy okazji widz obserwuje życie tamtejszej młodzieży walczącej o zakończenie konfliktu i wojen.

Film otrzymał 10 nominacji i 2 nagrody na Międzynarodowym Festiwalu

Filmów w Berlinie.

Podsumowanie:

Przeгляд filmów okazał się jednym z najbardziej spektakularnych sukcesów spośród wszystkich wydarzeń kampanii „1001 działań na rzecz dialogu” w Polsce. Prezentowane filmy wzbudziły ogromne zainteresowanie wśród mieszkańców Krakowa oraz obcokrajowców przebywających wówczas w mieście (szerokie spektrum odbiorców zapewniła anglojęzyczna kampania informacyjna oraz zapewnienie podpisów do filmów w językach polskim i angielskim). Szczególnie atrakcyjne okazały się pokazy w plenerze – w największym ogródku na krakowskim Kazimierzu – a głos palestyńskich i izraelskich filmów wołających o pokój na Bliskim Wschodzie zabrzmiał wyjątkowo mocno w sercu starego żydowskiego miasta.

Wydaje się, że taki sposób prezentowania regionu oraz problemów charakterystycznych dla obszaru zdaje

najlepszy
rezultat, a
krzewienie idei
dialogu i

tolerancji poprzez materiał filmowy ma szansę dotrzeć do najszerzego kręgu odbiorców. Sukces wydarzenia zachęcił organizatorów do podjęcia starań by w roku 2009 zorganizować kolejną edycję wydarzenia i zaprezentować jeszcze większą liczbę filmów oraz kinematografii obszaru śródziemnomorskiego.

KAIROS. MŁODZI POLSCY ARTYŚCI

Termin i miejsce wydarzenia:

21 maja – wernisaż

23 maja – 1 czerwca - wystawa

Siedziba Międzynarodowego Centrum Kultury, Rynek Główny 25, Kraków

Uczestnicy:

Wystawę obejrzało ok. 150 osób, w tym ludzie młodzi interesujący się sztuką współczesną i turyści. Wstęp na wystawę był wolny.

Opis wydarzenia

Na wystawie zaprezentowane zostały prace młodych polskich artystów, którzy przystąpili do ogólnopolskiego konkursu na interpretację tematu *Kairos**: *nasza twórcza różnorodność* (*'odpowiedni czas', 'możliwość', 'czas, w którym możemy dokonać zmiany') i wygrali w czterech kategoriach artystycznych. Nagrodą w konkursie był udział w Biennale Młodych Artystów z Europy i Krajów Śródziemnomorskich, które odbyło się w Bari w dniach 22-31 maja 2008 r.

Biennale Młodych to wielkie święto młodej sztuki symbolicznie łączące kraje leżące po północnej, południowej i wschodniej stronie Morza Śródziemnego. Stanowi forum dialogu artystów reprezentujących różne narodowości, kultury, religie i doświadczenia. Nie ogranicza się do jednej dyscypliny: sztuki wizualne przenikają się ze sztukami stosowanymi i obrazami w ruchu, a przedstawienia z muzyką, literaturą i gastronomią. Za każdym razem inne miasto gości setki artystów i tysiące uczestników z całego świata. W maju 2008 r.

gospodarzem 13. edycji festiwalu było Bari we Włoszech.

Międzynarodowe Centrum Kultury sprawowało rolę koordynatora Biennale w Polsce. Od stycznia do kwietnia 2007 r. prowadziło nabór prac z całej Polski, w maju powołało jury złożone z wybitnych przedstawicieli świata kultury, które wybrało pięć zwycięskich prac. W maju bieżącego roku czternastu polskich artystów zaprezentowało się jednocześnie międzynarodowej publiczności w Bari oraz polskiej – w gotyckich piwnicach MCK.

Każda z prac stanowi interpretację motywu przewodniego Biennale. Interesująco wypada zestawienie prac nagrodzonych w różnych kategoriach, które prezentowane są odbiorcom w podobnym medium: video (sztuki wizualne, obrazy w ruchu), animacja (sztuki stosowane) i rejestracja video (przedstawienia).

Temat *Kairos**: *nasza twórcza różnorodność* rozpatrywać można na wielu poziomach: każdy artysta podąża własną drogą twórczą, każda dyscyplina posługuje się innymi środkami wyrazu, a

także każda kultura, która determinuje postrzeganie świata przez artystów, rządzi się własnymi regułami. Sztuka każdego artysty zmienia się wraz z upływem czasu, podobnie jak zmienia się percepcja otoczenia. Przy pomocy sztuki artysta stara się coś zmienić – siebie, otoczenie, sztukę, świat...

Temat niczego nie narzuca, a jedynie otwiera pole do dialogu. Taki dialog podjęły między sobą nagrodzone prace polskich artystów na wystawie w MCK, natomiast w Bari weszły w relacje z pracami artystów europejskich, afrykańskich i bliskowschodnich.

W trzech pomieszczeniach piwnic MCK zaprezentowano pięć prac: w formie sztuki video (sztuki wizualne, obrazy w ruchu), animacji (sztuki stosowane) i rejestracji video (przedstawienia).

Artyści interpretując temat przewodni zmierzali się ze współczesnymi mitami i przystąpili do ich dekonstrukcji (Paweł Dziemian), stanęli wobec pojęć zmysłowości i okrucieństwa (Aneta Ptak), funkcjonalności w oparciu o estetykę i humanitaryzm (Bogusław Paruch), ulotności form (Grupa PLAJ) oraz walki wykluczających się elementów (GRUPAboso).

W dniu wernisażu Grupa PLAJ odegrała na żywo performance *Zapis tańca*, w którym trzy malarki i tancerka zmierzyły się z pojęciem ulotności. W takty muzyki starały się uchwycić ruch, zatrzymać zmianę i okłamać czas. Na oczach publiczności malowały na przezroczystych foliach ruchy tancerki. Taniec skończył się po piętnastu minutach, ale malowidła pozostały. Ruch został zapisany.

Paweł Dziemian zaprezentował fragment swojej pracy *XII prac herkulesa*. Były to dwie sąsiadujące ze sobą prezentacje video: w pracy III w kadrze cały czas widnieje głowa mężczyzny, który przez 10 minut spaceruje miedzą i głośno śpiewa piosenki miłosne, w pracy V nakręconej w konwencji horroru mężczyzna-wisielec siedzi na huśtawce. Dziemian odniósł się do zachowania zakochanego oraz do dziecinnej zabawy dorosłego mężczyzny.

Bogusław Paruch przedstawił atrakcyjny wizualnie projekt ciężarówki przyszłości – MUSKULOS. Ciężarówka w sposób innowacyjny może przewozić ładunki (ładunek podwieszany, nie nakładany, kule zamiast kół, ruchoma kabina umożliwiająca precyzyjny załadunek, ekologiczny napęd), nastawiona jest na wygodę kierowcy, który może wykorzystać kabinę jako osobny samochód – pozostawić ładunek w bezpiecznym miejscu i udać się do miasta na nocleg.

Aneta Ptak rozbudziła zmysły prezentacją filmu *Pomidory*. Film przedstawia z pozoru zwyczajną czynność obierania i krojenia pomidorów. Kuchenne zajęcie posiada tu wymiar erotyczno-destrukcyjny. Pomidor jest brutalnie odzierany ze swojej zewnętrznej warstwy. Po zdjęciu skórki zostaje barwiące palce na czerwono „mięso”, które z namaszczeniem zostaje pokrojone na kawałki.

GRUPAboso przedstawiła perfekcyjnie zagrany spektakl *Kobieta z wydm*. Zawarte w nim emocje, doskonała technika, świetna scenografia i dopracowanie szczegółów sprawiły, że bohaterowie powieści Abe Kobo – poszukiwacz motyli i tajemnicza kobieta, wyglądali jakby rzeczywiście zmagali się z żywiołami na pustyni.

Kurator wystawy, koordynator udziału polskich artystów w Biennale Młodych Artystów z Europy i Krajów Śródziemnomorskich: Katarzyna Jagodzińska

Podsumowanie

Młodzi artyści reprezentują Kraków, Poznań, Gdańsk i Wrocław. Wystawa w MCK dała krakowianom możliwość spojrzenia na reprezentantów Polski – na artystów stojących dzisiaj u progu kariery.

Wystawa doskonale wpisała się w tematykę pozostałych wydarzeń zorganizowanych w ramach kampanii *1001 działań na rzecz dialogu*. Cała czternastka zaproponowała artystyczną wypowiedź reprezentującą inny poziom dialogu – ze sobą, z otoczeniem, ze sztuką, z konwencją, ze zmianą, z ograniczeniami, z innym. Pokazała, że warto rozmawiać, bo każdy inaczej postrzega świat.

Artyści zostali bardzo ciepło przyjęci przez publiczność zgromadzoną na wernisażu, a udział w wystawie zorganizowanej przez MCK to dla większości z nich poważny krok w rozpoczynającej się karierze artystycznej.

ARTYSTA NA RZECZ DIALOGU. DEBATA

Termin i miejsce wydarzenia:

19 maja 2008

Siedziba Międzynarodowego Centrum Kultury, Rynek Główny 25, Kraków

Godz. 17:00-19:00

Uczestnicy:

- Jan Keteleer (JanKé) – belgijski fotografik, którego prace prezentowane są w Galerii MCK podczas wystawy „Współczesna sztuka belgijska. Między konstruktywizmem a figuracją”
- Karolina Breguła - młoda polska artystka fotograficzka, szczególnie znana z fotografii do kampanii billboardowej „Niech nas zobaczą”

Prowadzenie: Magdalena Ujma, kurator Centrum Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki w Krakowie.

Ponadto w spotkaniu udział wzięła 60 osobowa publiczność, głównie studenci i przedstawiciele instytucji kulturalnych.

Opis wydarzenia

Spotkanie składało się z dwóch połączonych ze sobą części. W trakcie pierwszej części spotkania artyści przedstawili swoje prace, ilustrując wypowiedzi zdjęciami i prezentacjami Powerpoint.

JanKé jest człowiekiem o silnej motywacji społecznej, dla którego pluralizm nie jest jedynie pustym słowem. W swoich pracach podejmuje problemy tożsamości, asymilacji, imigracji. W pokazywanym na tramwajach miejskich czarno-białym cyklu „Bez słów” przedstawia ok. 600 przedstawicieli różnych narodowości

zamieszkujących Belgię, porozumiewających się językiem migowym. Język ten jest w istocie metaforą odnalezienia sposobu porozumienia w wielokulturowym społeczeństwie. W

projekcie „Korzenie tabu” artysta przedstawia portrety emigrantów i azylantów orientacji homoseksualnej, którzy często z jej powodu opuścili swój kraj i dla których może ona stanowić tabu. Celem projektu jest pokazanie sytuacji i zwrócenie uwagi na potrzeby tej grupy społecznej.

W swoich pracach Karolina Breguła także podejmuje tematy istotne dla życia społecznego w Polsce. Chyba najbardziej znana z fotografii do kampanii billboardowej „Niech nas zobaczą” artystką realizuje różnorodne projekty artystyczne, m.in. „Dobrzy sąsiedzi” - poświęcony współczesnemu wzajemnemu sąsiedzkiemu stosunkowi Polaków, Niemców, Czechów, Rosjan itp. albo „Lovebook”, składających się z prac wykonanych telefonem komórkowym, będących uniwersalną opowieścią o smutku przeżywanym przez każdą kobietę.

Druga część spotkania została poświęcona roli, jaką sztuka może odegrać w budowaniu otwartego, tolerancyjnego i różnorodnego społeczeństwa wraz z komentarzem na temat prezentacji sztuki społecznie zaangażowanej w przestrzeni publicznej i reakcji opinii publicznej i indywidualnych osób na tak tworzone kampanie.

Zdaniem obojga artystów, a szczególnie Karoliny Breguły sztuka powinna być nastawiona na społeczne oddziaływanie. Posiada ona zbyt dużą energię i moc, aby ją zignorować zamykając prace w galeriach. Breguła zgadza się tu z cytowanym przez nią Arturem Żmijewskim, że celem sztuki „nie jest tylko zdobycie swojej własnej autonomii, ale też rzeczywisty skutek i zaistnienie artystów w sferze publicznych debat i dyskusji społeczno-politycznych”.

Galeria jest dobrym medium dla sztuki – niestety odwiedzanym przez relatywnie niewielką liczbę osób. Dlatego też ze sztuką należy wyjść do odbiorcy, na ulicę, tak jak to zrobił JanKé tworząc swoje kampanie. Jest to zaproszenie do dialogu, do spontanicznej reakcji na prezentowane prace. Staje się to szczególnie ważne dla artysty, który niepoznawalny z twarzy może dyskutować z odbiorcą i poznać jego interpretację dzieł.

Wykorzystanie sztuki dla celów społecznych niesie jednak ze sobą ryzyko manipulacji, większej podatności prac na krytykę ale także problem niezauważenia, pominięcia przez odbiorcę, przyzwyczajonego do oglądania sztuki jedynie w zamkniętych przestrzeniach galerii i muzeów. Każdego dnia ludzie są bombardowani milionami obrazów przez co stają się bardziej obojętni na doznania wzrokowe; często prace artystyczne mogą być mylone z reklamą. Nie można jednak dać się wciągnąć w pułapkę tworzenia prac nadmiernie bulwersujących i agresywnych. Przekaz społeczny będący celem realizacji prac może w takiej sytuacji umknąć w dyskusjach na temat tego jak a nie co artysta pokazał oraz czy miał prawo użyć właśnie takich środków wyrazu. Prace i artysta mogą zyskać rozpoznawalność medialną ale idea prac często zostaje pominięta.

Breguła, Keteleer i prowadząca spotkanie Magdalena Ujma byli zgodni, że bardziej skuteczną metodą jest tworzenie dzieł, które krok po kroku realizują cele społeczne. Są może mniej agresywne i medialnie widoczne, nie tworzą jednak postaw zamkniętych na dialog, nie polaryzują społeczeństwa, a mają większą szansę dokonać realnej zmiany w mentalności społecznej.

Podsumowanie

Spotkanie zorganizowane przez MCK świetnie wpisało się w trwającą w Polsce dyskusję na temat kultury i sztuki oraz jej powinności czy też zaangażowania w problemy społeczne.

Dyskutująca publiczność doceniła wagę sztuki w przewyżnianiu postaw nietolerancyjnych, ksenofobicznych, ekstremalnych. Świetnym przykładem była kampania „Niech nas zobaczą”, która mimo ogromnej krytyki ze strony części społeczeństwa stała się przyczynkiem do dyskusji na temat inności i homoseksualizmu w Polsce. Ważną rolę, według uczestników spotkania, odgrywają także spotkania takie jak „Artysta na rzecz dialogu”. Dyskusja na temat inności i kreowania postaw tolerancyjnych jest niezwykle potrzebna, szczególnie w Polsce, gdzie wiele osób wciąż trwa w iluzji życia w społeczeństwie homogenicznym kulturowo, etnicznie i religijnie.

POLSKA NA RZECZ DIALOGU

Termin i miejsce wydarzenia:

30 maja 2008

Siedziba Międzynarodowego Centrum Kultury, Rynek Główny 25, Kraków

Godz. 17:00-19:00

Uczestnicy:

Uczestnicy debaty:

- Prof. Balsam Aouil – znawca kultury arabskiej, organizator i inicjator corocznych „Dni kultury arabskiej” w Bydgoszczy
- Mikołaj Baliszewski i Marcin Jaworowicz – kuratorzy wystawy „Rzeczpospolita wielu kultur. Dziedzictwo polskie” Biblioteki Narodowej
- Krzysztof Czyżewski – dyrektor Ośrodka Pogranicze – sztuk, kultur i narodów” w Sejnach; animator kultury, eseista, tłumacz,
- Miho Iwata - choreograf, scenograf, artystka - performerka. Od 1986 mieszka i tworzy w Krakowie,
- Dennis McEvoy - nowojorczyk, licencjonowany przewodnik po Krakowie,
- Mike Urbaniak - członek Żydowskiego Stowarzyszenia "Czulent" i Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP; szef ogólnopolskiej kampanii "Jestem Polką, jestem Polakiem", rzecznik prasowy Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie,
- prof. Czesław Robotycki – etnograf, antropolog kultury, dyrektor Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UJ, autor licznych artykułów i książek, m.in. „Etnografia wobec kultury współczesnej”, „Nie wszystko jest oczywiste”,
- Joanna Talewicz-Kwiatkowska - etnolog, członkini Stowarzyszenia Romów w Polsce oraz sekretarz redakcji czasopisma Dialog-Pheniben. Kuratorka wystawy w warszawskiej Zachęcie: „Zagłada Romów Europejskich”.

Spotkanie prowadziła Katarzyna Janowska, dziennikarka „Polityki” i nTalk.

Debacie przysłuchiwała się ponad 100 osobowa publiczność, głównie studenci, przedstawiciele mniejszości etnicznych, pracownicy instytucji kultury, organizacji pozarządowych, dziennikarze.

Opis wydarzenia

Debata o wielokulturowości wczoraj, dziś i jutro z przedstawicielami mniejszości etnicznych i

narodowościowych oraz obcokrajowcami zamieszkującymi teren Rzeczypospolitej miała na celu – w oparciu o doświadczenia indywidualne i zbiorowe – udzielić odpowiedzi na pytanie o faktyczne doświadczenie wielokulturowości w dzisiejszej Polsce oraz o potencjalną gotowość i otwartość społeczeństwa na kształtowanie się i zaistnienie nowoczesnego, różnorodnego wielokulturowo społeczeństwa, zwłaszcza w kontekście postępujących procesów globalizacyjnych i integracyjnych.

Spotkanie rozpoczęło się od krótkiego wprowadzenia w historyczny kontekst wielokulturowości Polski, dokonanego przez prof. Cz. Robotyckiego, który przypominał najważniejsze zagadnienia wielokulturowości Rzeczypospolitej na przestrzeni minionych wieków. Istotnym stwierdzeniem wydaje się fakt, że zdaniem profesora w okresie, kiedy na ziemiach należących do Rzeczypospolitej Obojga Narodów zamieszkiwała największa liczba różnorodnych etnicznie i religijnie grup, taka naprawdę społeczność w 90% nie posiadała w zasadzie wielkiej świadomości narodowej. Co więcej grupy te żyły obok siebie, nigdy ze sobą w oparciu o umowy i traktaty. Tak więc „tolerancja była postawą, której nie trzeba było realizować”. „Tolerancja jest pomysłem strasznie doświadczanego XX w.” Takie jest więc tło tolerancji kulturowej Polski.

Ciekawą ilustracją do wykładu stała się prezentacja wystawy „Rzeczpospolita wielu kultur. Dziedzictwo polskie”. Pokazany materiał filmowy, w tym m.in. wypowiedź prof. Normana Davisa nt. wielokulturowości Rzeczypospolitej, graficzny (starodruki), muzyczny w interesujący sposób uzupełniały pierwsze wystąpienie. Całość wystawy prezentowana jest na stronie www.commonwealth.pl

Dyskusja rozpoczęła się od wymiany opinii na temat ostatnich aktów nietolerancji wobec mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce – tj. pobicia młodego Żyda w Warce i segregacji w szkole w Maskowicach. Zdaniem zaproszonych gości liczba takich incydentów w Polsce nie odbiega od skali tego zjawiska w Europie. A nawet jest mniejsza. Jednakże istotne jest to, że to od małych, codziennych aktów antysemityzmu, wrogości wobec obcych tworzy się poczucie przyzwolenia dla eskalacji takich zachowań. W sytuacji gwałtownych zmian społecznych, nasilonej imigracji i emigracji, iluzja życia w społeczeństwie całkowicie homogenicznych kulturowo, religijnie i etnicznie, kultywowana przez 50 lat komunizmu, zaczyna się niebezpiecznie chwiać. Może to prowadzić do nasilenia problemów na tle rasowym, religijnym, kulturowym. Dlatego też rolą osób międzykulturowo zaangażowanych w dialog jest prowadzenie szeroko zakrojonych działań edukacyjnych, przeciwdziałających potencjalnie rozwijającemu się antysemityzmowi, rasizmowi, ksenofobii.

Istotną częścią dyskusji była rozmowa na temat podwójnych, wielokrotnych tożsamości oraz kampanii „Jestem Polką. Jestem Polakiem”, w której tylko niektóre grupy etniczne i narodowościowe zgodziły się wziąć udział.

Podsumowanie

Dyskusja spotkała się ogromnym zainteresowaniem licznie przybyłej publiczności, co potwierdza, że młodzi ludzie, którzy stanowili gros odbiorców spotkania, są ciekawi „innego” i są otwarci na różnorodność kulturową. Spotkanie promujące ideę wielokulturowości i tolerancji są także niezwykle potrzebne, aby tworząca się na naszych oczach Polska różnorodna kulturowo, etnicznie i religijnie była jednocześnie krajem otwartym i tolerancyjnym.

Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie dziękuje za wsparcie partnerom i sponsorom:

PATRONAT HONOROWY:

- Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Minister Spraw Zagranicznych

PATRONAT MEDIALNY:

PARTNERZY:

DOFINANSOWANO ZE ŚRÓDKÓW

- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
- Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP

